

TOBAKSFAKTA

OBEROENDE TANKESMEDIA

**KORTFAKTA
OKTOBER 2018**

Om nya produkter med tobak och nikotin

Tobaksindustrin lanserar kontinuerligt nya nikotinprodukter, både med och utan tobak. Produktutveckling och marknadsföring sker i högt tempo, och myndigheterna har svårt att hinna reglera de nya produkterna.

Tobaksföretagen marknadsför dem som mindre skadliga än vanliga cigaretter. Men den vetenskapliga kunskapen om de nya tobaksprodukterna är fortfarande låg, och de långsiktiga hälsoeffekterna okända. Man vet att de inte är riskfria att använda, och att de genom sitt nikotininnehåll är beroendeframkallande. Användningen av de här produkterna ökar i hög fart. Här följer beskrivningar på några av marknadens nya produkter:

E-cigarett

Att "röka" e-cigarett kallas på engelska för "vaping". De tidiga e-cigaretterna liknade ofta konventionella cigaretter till sitt utseende, men sedan dess har utformningarna blivit många. E-cigaretten innehåller inte tobak, men oftast nikotin.

Den ånga som användaren andas in bildas genom upphettning av en rökvätska som innehåller propylenglykol, smakämnen och kemikalier, vanligen nikotin. Det finns dock nikotinfria rökvätskor.

Exempel på hur en e-cigarett kan se ut.

Exempel på hur en JUUL kan se ut.

En ny variant av e-cigaretten heter JUUL och har blivit populär särskilt bland ungdomar i USA sedan den lanserades för ett par år sedan. Den är liten och liknar mer ett USB-minne än en cigarett.

JUUL består av en uppladdningsbar komponent med batteri och temperaturreglering samt en e-vätskekasset. Vätskekassetten finns i olika smaker och innehåller ungefär lika mycket nikotin som ett helt cigarett-paket. Varje puff innehåller således en stark dos nikotin. JUUL är inte tillåten i EU eftersom e-vätskekassetten innehåller upp till 59 mg nikotin /ml och maxgränsen i EU är 20 mg/ml.

Världshälsoorganisationen WHO har konstaterat att det saknas kunskap om hälsoeffekterna av långtidsanvändning av e-cigarett. E-cigarett marknadsförs ofta som ett hjälpmedel för rökare som vill sluta med konventionella cigaretter. Men det finns undersökningar som har visat att e-cigarett inte är särskilt effektiva för rökavvänjning. Det finns också studier som visar att e-cigarett till och med kan vara en inkörsport till konventionell rökning för unga.

Upphettade tobaksprodukter, HTP

En annan stor och växande produktkategori är ”heated tobacco products”, HTP. Vissa tillverkare kallar kategorin ”heat-not-burn”. Det handlar om produkter som till skillnad från e-cigarett innehåller tobak och som levererar en nikotinhaltig ånga (aerosol) genom att tobaken upphettas utan att brinna. Exempel på varumärken är HEET och IQOS.

Exempel på hur en HTP-produkt kan se ut.

Ett bolag marknadsför sin uppvärmda produkt som de kallar GLO med att ångan från produkten innehåller 90-95 procent mindre giftiga ämnen än cigarettrök. Världshälsoorganisationen WHO kritiserar den här typen av marknadsföring.

I en annan variant av uppvärmd tobaksprodukt (Ploom TECH) upphettas en nikotinfri vätska som sedan passerar genom en kapsel med finmald tobak. Ytterligare en annan variant är GloiFuse som också innehåller tobak. Den kombinerar e-cigarett- och HTP-teknologi.

WHO slår fast att det för närvarande inte finns några bevis för att upphettade tobaksprodukter är mindre skadliga än konventionella cigaretter. Men säkert är att samtliga tobaksprodukter som innehåller nikotin är beroendeframkallande.

Vad betyder tobaksindustrins termer?

I beskrivningar av de nya produkterna använder tobaksindustrin gärna termer med innebörden att produkten är ”mindre riskfylld”.

En sådan term är *Reduced risk products (RRP)* och beskrivs av ett tobaksbolag som ”produkter som har potential att bidra till mindre skaderisk för rökare som byter till dessa produkter jämfört med fortsatt rökning av konventionella cigaretter”.

En annan närbesläktad term är *Potentially reduced-risk products* där ordet ”potentially” förts in som en

brasklapp. Termen säger att produkterna kan vara förenade med en mindre risk.

Några bolag talar mer svepande om *Next Generation Products*, vilket innefattar alla tobaks- och nikotinprodukter som kan vara ett alternativ till konventionella cigaretter.

Rättsliga utmaningar

Flera av de nya produkterna omfattas inte av den befintliga tobakslagstiftningen, något som lett till att försäljningen av dem kan pågå en lång tid innan dess innehåll och marknadsföring regleras. Och när beslutsfattarna hinner ikapp har redan nya oreglerade produkter dykt upp på marknaden.

Ett exempel är e-cigarettorna som nu regleras i allt fler länder efter nästan tio år på marknaden.

En grundläggande fråga för länderna är om dessa nya nikotin- och tobaksprodukter alls bör ges tillträde till marknaden. Minst 36 länder har redan förbjudit försäljning av e-cigarett och/eller av den tillhörande nikotinvätskan. Denna strategi tillämpas bland annat av länder med mycket låg rökprevalens, som vill förhindra att införande av nya nikotinprodukter underminerar de tobaksförebyggande ansträngningarna.

De flesta regeringar väljer dock mer tillåtande strategier. Ett exempel på restriktion är att kräva tillstånd från hälsomyndigheter innan produkterna får tillträde till marknaden.

I Sverige regleras e-cigaretterna sedan 1 juli 2017 i en särskild lag som bland annat innehåller en 18-årsgräns för inköp och krav på tillverkare och importörer när det gäller produkter- nas innehåll.

Dock finns det redan andra nya nikotinprodukter på den svenska marknaden som är oreglerade. Detta gäller till exempel portionspåsar med nikotin som liknar portionspåsar med snus. De sägs vara fria från tobak och omfattas därför än så länge inte av tobakslagen.

Källor:

Faktablad från WHO: *Heated tobacco products (HTPs) information sheet*.

<https://bit.ly/2DOwO79>

WHO:s kommentar om marknadsföringen av GLO. <https://bit.ly/2pCZFHD>

WHO:s rapport om e-cigaretter, 2014.

<http://apps.who.int/iris/handle/10665/147110>

Om e-cigaretter. Faktablad från Tobaksfakta, november 2017. www.tobaksfakta.se/ publikationer

Tobaksfaktas reflektion om de nya tobaksprodukterna

Tobaksindustrin har skapat sig en unik och lönsam position genom att lansera nya produkter som de kan sälja oreglerat och marknadsföra som mindre riskfyllda, samtidigt som de fortfarande tjänar mångmiljardbelopp på sin huvudsakliga produkt; konventionella cigaretter som dödar miljontals människor varje år.

Faktum är att försäljningen av de konventionella cigaretterna står för drygt 90 procent av den globala tobaksindustrins (exklusive Kinas) årliga försäljning på 760 miljarder US-dollar. Tobaksindustrins slogans om en ”rökfri framtid” framstår därmed inte som särskilt trovärdiga.

Att de här nya produkterna kan nå marknaden utan att de lång-

siktiga hälsoeffekterna studerats, är allvarligt. Jämför med hur nya läkemedel hanteras. Alla läkemedel behöver genomgå en klinisk prövning av effekter och bieffekter hos tusentals användare under flera år, innan de får marknadsföras. Prövningarna genomförs efter noggranna protokoll av oberoende akademiska institutioner och bekostas av tillverkaren. Varför gäller inte det här för tobaksprodukter?

Tobaksfakta anser att i enighet med WHO:s tobakskonvention så ska bruket av alla tobaks- och nikotinprodukter förebyggas och minskas. Därför bör dessa nya produkter så långt det är möjligt regleras på samma sätt som andra tobaksprodukter.